

Фото Віталія СКОБЕЛЬСЬКОГО

Воїни різних поколінь: ветеран Другої світової Максим Дудченко і ветеран АТО, голова ради ветеранів УМСА Віктор Лебедев.

«Прожити 100 років – це вже подвиг, – каже голова ради ветеранів Української медичної стоматологічної академії Віктор Лебедев. – А прожити так, як Максим Андрійович Дудченко, – це подвиг подвійний.

26 серпня минулого року вітчизняні й навіть зарубіжні ЗМІ облетіла сенсаційна новина: у Полтаві цього дня вітали доктора медичних наук, професора кафедри внутрішньої медицини Української медичної стоматологічної академії Максима Андрійовича Дудченка зі 100-літнім ювілеєм! Це й справді важко навіть уявити: він народився, коли в Україні ще точилася громадянська війна, а його рідною Катеринославщиною гуляли загонами батька Махна...

Відтоді вся історія життя країни – це історія життя самого Дудченка.

– Мене часто запитують, чому я обрав професію лікаря? Що стало поштовхом для цього? Замолоду мені було якось соромно відповідати, але тепер можна сміливо про це говорити... Сім'я наша була надзвичайно бідною, як кажуть, зі злиднів не вилазили. Я теж за копійчані гроші починав працювати в селі рахівником, був і піонервожатим, бібліотекарем... Як і всякий сільський хлопець, мріяв міцно стати на ноги, вибитися в люди... Вважав, що такий шанс може дати кар'єра військовослужбовця – доволі престижна на той час. Та з'ясувалося, що вступити до вищого військового закладу могли тоді лише ті, хто вже служить. Єдиним «вікном» була військово-медична академія, куди могли вступати і цивільні. Так я опинився в Ленінграді... Однак швидко зрозумів, що медицина не для мене, спробував звільнитися, але на той час уже прийняв присягу... Та зрештою, як кажуть, втягнувся.

Та лише два роки Дудченку вдалося провчитися у мирний час, а ще два – уже в блокадному Ленінграді. А оскільки військові медики передусім військовослужбовці, то й навчатися доводилося фактично в бойових умовах: лекції й семінари часто переривалися сигналами тривоги – отримавши зброю, курсанти академії займали місця в окопах. А траплялося, що фронт «приходив» до них і сам: ворожі снаряди влучали навіть у лікарняні корпуси, де практикували

майбутні військові медики, багато хто з них загинув. І все це на тлі напівголодного існування у вигляді 125 грамів хліба на добу! Зрештою академію евакуювали, але свою першу медаль Максим Дудченко одержав саме за оборону Ленінграда.

Закінчувати навчання за скороченою програмою довелося вже в Самарканді.

– Звідти у званні капітана медслужби я потрапив у самісіньке пекло – на Курську дугу. У санітарному управлінні фронту якраз підшукували медиків-добровольців для батальйону десантників, тож я та ще троє товаришів ними і стали. Довелося брати участь і в знаменитій танковій битві під Прохорівкою, після якої живими з нашої бригади лишилося всього три десятки солдат та кілька танків... А далі – бої вже на українській землі, зокрема і визволення Полтави (щоправда, тоді я й уявити не міг, що колись стане вона для мене рідною).

Брав Максим Дудченко участь і в Корсунь-Шевченківській операції. У 24 роки став бригадним лікарем, а через деякий час і дивізійним лікарем 218-ї стрілецької дивізії, а потім – 274-ї. За мужність і високу професійну підготовку був нагороджений орденом Бойового Червоного прапора, що для медиків було рідкістю. Загалом же нагороджений п'ятьма бойовими орденами і багатьма медалями!

– Так, ми були медиками, але й зброю доводилося не раз брати до рук, – згадує Максим Андрійович. – Якось під час запеклих боїв поблизу Бреслау (нині Вроцлав) на наш медсанбат напали німці. Трапилося так, що я залишився старшим серед офіцерів, адже багато з них загинуло чи було поранено. Довелося взяти командування на себе, організувати оборону і вивести медсанбат із зони бойових дій. А у 44-му, на Сандомирському плацдармі, і сам зазнав поранення: зачепило осколком міни, коли скакав у полк... на коні.

У той час Максим Дудченко зустрів і свою долю: Віра була військовим фельдшером, і стрілися вони у полковому медпункті – щойно після бою, у якому загинув її брат, командир полку.

– Досить було одного погляду... І от 53 роки ми прожили разом! На жаль, у 73 роки вона пішла з життя, тож останні понад 20 літ я вдівець... А тоді, після війни, мене знову направили у військову академію на командний факультет, після закінчення якого служив до 1950 року.

Після відставки Дудченко подався у Казахстан, де в Актюбинську організували медінститут і запросили очолити кафедру. Так і почалася у полковника медичної служби викладацька кар'єра. Після 13 років роботи в Казахстані повернувся з дружиною в Україну, працювали у Харкові, а у 1974-му переїхали до Полтави, де Максим Дудченко взявся за організацію кафедри у місцевому медичному стоматологічному інституті (нині Українська медична стоматологічна академія).

Відтак понад 80 років віддано медицині, з них більш ніж половина – плідна діяльність на кафедрі внутрішньої медицини УМСА. За час роботи в академії навчив лікарської справи понад 15 тисяч студентів, які працюють не лише в Україні, але й далеко за її межами. Цікаво, що й серед керівників та викладачів вишу – більшість його колишніх вихованців, які й нині вважають

Сота весна Максима Дудченка

себе учнями Максима Андрійовича. Підготував і понад три сотні наукових робіт, серед яких є і підручники. А ще написав і кілька документально-автобіографічних книг, назва однієї з яких цілком відповідає його життєвому кредо – «100 років життя в боротьбі».

Максим Андрійович повсякчас повторює: «Головне – любити людей. І самому залишатися людиною».

Нині ветеран, як і всі викладачі та студенти УМСА, на карантині, однак зв'язків з колективом не пориває і, як завжди, мріє про роботу... На 101-му році життя!

Він і для родини, і для викладачів та студентів залишається прикладом

Максим Дудченко, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри УМСА

– Мій дід Максим Андрійович став засновником цілої династії медиків Дудченків. Адже й мій батько – теж доктор медичних наук. Але кожен із нас ішов своїм шляхом у медицині. Хоча для мене дід завжди був прикладом і людини, і лікаря, і викладача. І, звісно ж, сім'янина, бо він завжди був у нашій родині головним, а його

слово – визначальним. І при цьому ніколи не конфліктував. Навіть на роботі, бо завжди вважав, що саме нервово-психічні навантаження вкрай негативно впливають на здоров'я, а відтак треба уникати стресів і негативних емоцій.

А ще дід учив не шукати в житті легких шляхів, покладатися на власні знання і сили, не уникати відповідальності, бути дисциплінованим. Я теж, наприклад, пройшов армійську школу, відслуживши строкову.

Чи є в Максима Андрійовича якийсь свій рецепт довголіття? Про те, що він оптиміст, я вже сказав. А ще він завжди дотримується певного розпорядку. Наприклад, вставав і лягав спати в один і той же час (раніше, бувало, подивиться програму «Час» і в ліжку...). На роботу й з роботи завжди ходив пішки, хоча з роками це й ставало все важче. Навіть із ціпочком, але йшов... Мабуть, впливало і те, що весь час був серед молоді – серед своїх студентів, тому й сам почувався молодшим. Ну і генетику, як кажуть, ніхто не скасовував. Рід Дудченків міцний: мати Максима Андрійовича прожила 98 років, сестра – 94, брат – 90...

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ

Анна ВОЛКОВА. «ФАКТЫ» (Полтава)